

Vlaams
Parlement

ingediend op **398** (2019-2020) – Nr. 1
30 juni 2020 (2019-2020)

Voorstel van resolutie

van Jeremie Vaneeckhout, Meyrem Almaci, Celia Groothedde en
An Moerenhout

over de Israëlische annexatie van
bezet Palestijns gebied

TOELICHTING

Het Israëliisch-Palestijns conflict is een van de langst lopende conflicten wereldwijd en een van de meest complexe ook. Het conflict voedt spanningen in de wijde regio – of wordt als een excuus gebruikt om spanningen op te wekken. De parameters van een definitieve oplossing voor het conflict liggen al vast sinds de jaren 90. Het Osloproces leidde tot een wederzijdse erkenning van het recht op een soevereine, veilige staat (de tweestatenoplossing, in tegenstelling tot de eenstaatoplossing, die het hele mandaatgebied Palestina zou omvatten). Er werd ervan uitgegaan dat bepaalde Israëliische nederzettingen in Palestijns gebied eventueel zouden kunnen blijven bestaan (met als compensatie voor de Palestijnse staat een onderhandelde ruil van grondgebied). Jeruzalem zou de hoofdstad zijn van beide staten en er zou een oplossing komen voor de vluchtelingen van de conflicten van 1948-49, 1967 en 1974 (eventueel onder de vorm van compensaties).

De Osloakkoorden voorzagen in de oprichting van een beperkte vorm van Palestijns zelfbestuur (de Palestijnse Autoriteit), beperkt in bevoegdheden en beperkt in de tijd, tot een onderhandeld akkoord over de eerder genoemde kwesties zou worden bereikt (grondgebied, nederzettingen, Jeruzalem en vluchtelingen).

Tot een definitief akkoord kwam het echter nooit. Terwijl het in de jaren 90 de bedoeling was dat geen van beide partijen maatregelen zou nemen die een finaal akkoord zouden bemoeilijken, is sinds de tweede intifada (2000-2005) de situatie op het terrein in de Palestijnse gebieden beduidend veranderd. Tijdens de intifada en in de opflakkingen erna, hebben actoren aan beide kanten zich schuldig gemaakt aan overtredingen van het internationaal humanitair (oorlogs)recht. Het is duidelijk dat Israël door unilaterale acties de realiteit op het terrein heeft beïnvloed en daarbij op verschillende vlakken het internationaal recht heeft geschonden. Zo versnelde en intensiverde Israël de bouw van nederzettingen in de Bezette Gebieden, wat een schending inhoudt van artikel 49(6) van de Vierde Conventie van Geneve. Israël heeft ook een 'scheidingsmuur' (of 'veiligheidsbarrière', zoals Israël het zelf noemt) gedeeltelijk op bezet grondgebied gebouwd, die in 2004 door het Internationaal Hof van Justitie als illegaal werd bestempeld. De blokkade van Gaza werd door een panel van VN-experts beschouwd als een schending van artikel 33 van de Vierde Conventie van Den Haag (verbod op collectieve bestraffing). Het draagvlak om tot een onderhandelde oplossing te komen was door de ontwikkelingen in Israël volledig verschrompeld: de verbeterde veiligheidssituatie voor Israëliische burgers maakte een politieke oplossing minder prangend, de vredesbeweging in het Israëliische middenveld werd gemarginaliseerd (ook door wetgevende initiatieven) en de politieke partijen die een onderhandelde oplossing voorstaan, verdwenen nagenoeg uit de Knesset.

De realiteit van de bezetting blijft in Palestijns gebied echter overeind en wordt dagelijks gevoeld. Het verdwijnen van een politieke horizon maakt de bezetting voor de Palestijnen bovendien des te ondraaglijker. Formeel heeft Israël tot tweemaal toe grondgebied geannexeerd dat het met militaire middelen had verworven: Oost-Jeruzalem in 1980 en de Golanhoogvlakte in 1981. Dat is een manifeste schending van het internationaal recht, meer bepaald van artikel 2(4) van het Handvest van de Verenigde Naties, maar ook van het (latere) Statuut van Rome (artikel 8bis). De annexatie van Oost-Jeruzalem en de Golanhoogvlakte werden daarom nooit door de internationale gemeenschap of de VN erkend.

Na de verkiezingen van 2 maart 2020 sloten de twee grootste partijen, Likud van Benjamin Netanyahu, en Blauw en Wit van Benny Gantz, een coalitieakkoord. Dat akkoord, dat op 21 april 2020 werd gepubliceerd, bepaalt dat de regering vanaf juli 2020 initiatieven kan nemen om het Amerikaanse 'vredesplan' uit te voeren en daarbij delen van de West Bank te annexeren, in het bijzonder sommige

nederzettingen en (delen van de) Jordaanvallei. Dat Amerikaanse plan werd op 28 januari 2020 voorgesteld door de Amerikaanse president Donald Trump, met aan zijn zijde Benjamin Netanyahu. De Palestijnen waren niet betrokken bij het initiatief, dat om die reden niet als een vredesplan kan worden beschouwd. Het plan laat Israël toe om unilateraal Israëlische nederzettingen alsook de Jordaanvallei te annexeren. Het geeft de Palestijnen geen volwaardige staat: Israël behoudt immers de controle over de grenzen, het luchtruim, de veiligheid, het buitenlands beleid enzovoort. Bovendien moeten de Palestijnen aan een hele reeks van voorwaarden voldoen, zoals Hamas en de Islamitische Jihad ontwapenen, Israël als Joodse Staat erkennen, geen internationale juridische acties tegen Israël ondernemen enzovoort. Met dat plan verlaat de Amerikaanse regering het pad dat het sinds de jaren 90 heeft gevolgd, namelijk dat van een onderhandelde oplossing die tot twee volwaardige staten moest leiden.

Het Amerikaanse plan en de aankondiging dat vanaf juli 2020 effectief tot annexatiestappen zou kunnen worden overgegaan, hebben veel reacties teweeggebracht. Josep Borrell, de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid in de Europese Unie, verklaarde op 4 februari 2020: "The US initiative, as presented on 28 January, departs from internationally agreed parameters." en "Steps towards annexation, if implemented, could not pass unchallenged." Op 23 april zei Borrell: "The European Union reiterates that any annexation would constitute a serious violation of international law." en "The European Union will continue to closely monitor the situation and its broader implications, and will act accordingly." Dezelfde dag zei Nickolay Mladenov, de VN-coördinator voor het vredesproces in het Midden-Oosten: "The continuing threat of annexation by Israel of parts of the West Bank would constitute a most serious violation of international law, deal a devastating blow to the two-State solution, close the door to a renewal of negotiations, and threaten efforts to advance regional peace and our broader efforts to maintain international peace and security." Nog diezelfde dag zei de Franse ambassadeur bij de VN dat annexatie "would constitute a blatant violation of international law, which strictly prohibits the acquisition by force of occupied territories. Such steps if implemented would not pass unchallenged and shall not be overlooked in our relationship with Israel."

Michael Lynk, de speciale VN-rapporteur voor de mensenrechten in bezet Palestijns gebied, onderstreepte in zijn communiqué van 1 mei 2020: "The new Israeli coalition government's plan to proceed with annexing significant parts of the occupied West Bank, including the Jordan Valley, will create a cascade of bad human rights consequences." Hij voegt eraan toe: "The plan would crystalize a 21st century apartheid, leaving in its wake the demise of the Palestinians' right to self-determination. Legally, morally, politically, this is entirely unacceptable." Het is duidelijk dat de annexatieplannen nagenoeg unaniem veroordeeld worden als een nieuwe schending van het internationale recht en van de rechten van de Palestijnen. Maar er blijkt ook een duidelijke wil van de internationale gemeenschap om duidelijke gevolgen te verbinden aan een eventuele annexatie en om die annexatie niet zonder meer te laten passeren. Ook ons land heeft zich al in die zin uitgesproken: de Belgische VN-ambassadeur stelde juridische, politieke, veiligheids- en andere gevolgen in het vooruitzicht. De Belgische minister van Buitenlandse Zaken zei in de Kamer dat er moet worden nagedacht over een manier om de Israëlische regering op andere gedachten te brengen en aan de opties die de EU heeft als respons op een eventuele annexatiebeslissing. Bovendien maakte ons land deel uit van een groep van elf landen die diplomatiek protest hebben aangetekend tegen het voornemen van de Israëlische regering om annexatiestappen te ondernemen. En minister-president Jan Jambon heeft tijdens de commissievergadering van 26 mei op een vraag om uitleg over de Vlaamse houding rond de versterkte greep van Israël op de Palestijnse gebieden, geantwoord dat, mocht de Israëlische regering doorgaan met die plannen, dat lijnrecht ingaat tegen het huidige Europese standpunt.

Een politieke reactie mag echter niet vrijblijvend zijn. Landen zijn immers juridisch verplicht om op zo'n wijze te handelen dat een illegale situatie niet als wettelijk wordt erkend, of rechtstreeks of onrechtstreeks in stand wordt gehouden: dat is het principe van de 'third state responsibility'. Het Internationaal Hof van Justitie heeft dat principe bevestigd in haar adviserende opinie over de 'Muur' uit 2004. Het Internationale Comité van het Rode Kruis (ICRC) licht dat principe verder toe in zijn 'Commentary on the First Geneva Convention' (2016): "Under general international law, there are additional negative obligations, namely not to recognize as lawful a situation created by a serious breach of peremptory norms of international law and not to render aid or assistance in maintaining such a situation. These obligations are relevant for the Geneva Conventions inasmuch as they embody norms from which no derogation is permitted. In its 2004 Advisory Opinion in the Wall case, the International Court of Justice seems to have linked the same obligations with Article 1 of the Fourth Convention. These obligations can be seen, moreover, as a corollary of the duty neither to encourage nor to aid or assist in the commission of violations of the Conventions."

In elk geval kan een reactie niet uitblijven tot de annexatie werkelijk plaatsvindt. Ten eerste moet alles in het werk worden gesteld om een dergelijke stap alsnog te vermijden, gezien de ernstige gevolgen ervan voor een tweestatenoplossing en voor het samenleven van Israëli's en Palestijnen. Ten tweede moet er snel en efficiënt kunnen worden gereageerd als er daadwerkelijk een beslissing tot annexatie wordt genomen.

Daarom vragen de indieners van dit voorstel van resolutie aan de Vlaamse Regering dat ze op haar bevoegdheidsdomeinen initiatieven neemt of ondersteunt op verschillende niveaus en met verschillende doelstellingen. Dit voorstel ligt in het verlengde van een vergelijkbare resolutie die werd aangenomen door de Kamer van volksvertegenwoordigers op 25 juni 2020.

Jeremie VANEECKHOUT
Meyrem ALMACI
Celia GROOTHEDDE
An MOERENHOUT

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° de Conventie van Genève van 1949, die bepaalt dat de verdragspartijen het internationaal humanitair recht moeten doen respecteren;
 - 2° de relevante resoluties van de VN-Veiligheidsraad, waaronder resolutie 242 van 22 november 1967, die de verwerving van territorium door oorlog veroordeelt, vraagt om de terugtrekking van de Israëlische strijdkrachten vanuit de bezette gebieden en vraagt om de territoriale onschendbaarheid en de politieke onafhankelijkheid van elke staat in de regio te garanderen, en resolutie 1515 van 19 november 2003, waarin de Veiligheidsraad zich verbonden verklaart aan de visie van een regio waarin twee staten, Israël en Palestina, zij aan zij bestaan, binnen veilige en erkende grenzen;
 - 3° het raadgevend advies van het Internationaal Gerechtshof van 9 juli 2004, dat herinnert aan het belang van het internationaalrechtelijk principe van de 'third state responsibility', inclusief de verantwoordelijkheid om een illegale situatie niet te erkennen en niet mee te werken aan de instandhouding ervan, dat de bouw van de muur en het daaraan verbonden bezettingsregime illegaal verklaart, en dat de ontmanteling van de muur eist, wat door de Israëlische staat werd genegeerd;
 - 4° de publicatie van het Amerikaanse plan voor het Israëlische-Palestijnse conflict op 28 januari 2020;
- overwegende dat:
 - 1° het Israëlische regeerakkoord, gepubliceerd op 21 april 2020, waarin het plan is opgenomen om concrete initiatieven te nemen vanaf 1 juli 2020 en daarmee het Amerikaanse plan te concretiseren, en om een de-jureannexatie van Palestijnse gebieden te voltrekken, meer bepaald van de Israëlische nederzettingen en de Jordaanvallei;
 - 2° elke vorm van annexatie een fundamentele aantasting betekent van de multilaterale internationale rechtsorde en een significante impact kan hebben op de regionale stabiliteit in het Midden-Oosten, en op die manier de vitale belangen van Vlaanderen en de Europese Unie aantast;
- gehoord:
 - 1° het antwoord van de minister-president tijdens de commissievergadering van 25 juni 2020;
 - 2° de verklaring op 23 april 2020 van de Belgische ambassadeur bij de Verenigde Naties, Marc Pecsteen de Buytswerve, dat een Israëlische annexatie "would risk entailing significant legal, political, security and other consequences", dat "annexation would undermine any prospect for the start of negotiations" en dat "we call on the international community to take a clear stance against any steps towards annexation";
- gelet op:
 - 1° de demarche op 30 april 2020 van elf Europese landen, waaronder België, waarbij die formeel protest hebben aangetekend tegen de annexatieplannen van de nieuwe Israëlische regering;
 - 2° de open brief van twaalf voormalige Israëlische ambassadeurs en prominenten, waarin ze stellen dat een annexatie geen enkel probleem zal oplossen;

- overwegende dat de continue schending van het internationaal recht door de staat Israël en het niet respecteren van tal van resoluties van de Verenigde Naties niet zonder antwoord kunnen blijven en, in geval van een nieuwe annexatie, tegenmaatregelen dus nog noodzakelijker en opportuner zijn;
- vraagt de Vlaamse Regering om:
 - 1° met de federale overheid en de andere gewesten initiatieven te nemen met derde landen op Europees en multilateraal niveau zodat een annexatie door Israël van de Palestijnse gebieden of van een deel ervan wordt voorkomen;
 - 2° een voortrekkersrol te spelen op nationaal, Europees en multilateraal niveau zodat een lijst wordt opgesteld van effectieve tegenmaatregelen die een proportioneel antwoord zijn op elke Israëlische annexatie van bezet Palestijns gebied;
 - 3° de handelsrelaties met Israël en de werking van Flanders Investment & Trade in Israël zo nodig bij te stellen;
 - 4° in elk diplomatiek contact met de Israëlische regering aan te sturen op het naleven van het internationaal recht.

Jeremie VANEECKHOUT
Meyrem ALMACI
Celia GROOTHEDDE
An MOERENHOUT